שְׁלִישִׁי הַבָּא מֵחֲמַת שֵׁנִי, דְּשֵׁנִי גּוּפֵיהּ אָסוּר בְּחוּלִּין, אֵינוֹ דִּין שֶׁעוֹשֶׂה רְבִיעִי בְּקוֹדֶשׁ, ומזה שרבי יוסי למד דווקא ממחוסר כיפורים משמע שאינו סובר כאבא שאול אלא כרבנן שאוכל הבא מחמת טבול יום אינו פוסל אחרים, ואם כן קשה עליו פירכת רבי יוחנן.

וְכִי תֵּימָא שהסיבה שרבי יוסי לא למד מאוכל הבא מחמת טבול יום, היא **מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵיפְרַךְ** את הקל וחומר ולומר **מַה לְּטֶבְוּל יוֹם שֶׁכֵּן הֵיהּ אַב הַטּוּמְאָה,** ומשום כך אוכל הבא מחמתו מטמא רביעי בקודש, מה שאין כן שני שלא היה אב הטומאה אין שלישי הבא מחמתו יכול לעשות רביעי, ואמנם הוא סובר כאבא שאול. דוחה הגמרא, **הָא אַיְיתִינָהּ** – למדה רבי יוסי **מְמַחוּסַּר כִּפּוּרִים,** וגם שם אפשר לפרוך מה למחוסר כיפורים שכן אב הטומאה, ובכל זאת **וְלֹא פָּרֵכִינַן,** הרי שרבי יוסי סובר שאין פירכא זו פירכא, כיון שאף שקודם היה אב הטומאה בכל זאת עכשיו שטבל הלכה טומאתו החמורה, אם כן גם בטבול יום כיון שעכשיו אינו אב הטומאה אי אפשר לפרוך בדרך זו, ואם כן צריך לומר שהסיבה שלמד דווקא ממחוסר כיפורים היא מפני שסובר כרבנן ולא כאבא שאול.

אָמַר רַב אַסִּי אָמַר רַב, וְאָמְרִי לָהּ אָמַר רַבָּה בַּר אִיסִּי אָמַר רַב, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר, כּוּלְּהוּ סְבִירָא לְהוּ דְּאֵין שֵׁנִי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחוּלִּין, ואינם סוברים כרבי עקיבא שדרש במשנתינו שני עושה שלישי אפילו בחולין.

רַבִּי מֵאִיר אפשר ללמוד שסובר אין שני עושה שלישי בחולין מהמשנה, **דְּתָנַן, כָּל הַטָּעוּן בִּיאַת מַיִם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים** – כל מי שהוא טהור מהתורה, אלא שחכמים הזקיקו אותו להיטהר במים, דינו מדרבנן כשני לטומאה, **וּמְטַמֵּא אֶת הַקּוֹדֶשׁ** ועושהו שלישי, **וּפוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה, וּמוֹתֵר בְּחוּלִּין וּבְמַעֲשֵׂר** שני, **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין** אכילה **בְּמַעֲשֵׂר** שני. הרי שרבי מאיר ורבנן שחולקים עליו סוברים ששני אינו עושה שלישי בחולין.

רַבִּי יוֹסֵי אפשר ללמוד שסובר אין שני עושה שלישי בחולין, **מָהָא דַּאֲמָרַן** – ממה שאמר רבי יוסי לעיל, מנין לרביעי בקדש שפסול וכו', כיון **דְּאִם אִיתֵיהּ לְרְבִיעִי בִּתְרוּמָה** – שילמד שגם רביעי בתרומה טמא, מהקל וחומר מטבול יום, כמו שהוא לומד שלישי בתרומה, ולאחר שילמד שרביעי בתרומה פסול, שילמד גם **וַחֲמִישִׁי בְּקוֹדֶשׁ** בקל וחומר מרביעי בתרומה, ומזה שרבי יוסי אינו לומד כך משמע שהוא סובר שאין שלישי בחולין.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אפשר ללמוד שסובר אין שני עושה שלישי בחולין מהמשנה, **דְּתָנַן, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, הָאוֹכֵל** שיעור חצי פרס **מֵאוֹכֶל** שהוא **רִאשׁוֹן** לטומאה, נעשה גופו **רִאשׁוֹן** מדרבנן, ומה שנוגע בו נעשה שני, ואם אוכל **שֵׁנִי** נעשה **שֵׁנִי,** ואם נגע בתרומה עשאה שלישי, ואם אוכל **שְׁלִישִׁי** נעשה **שְׁלִישִׁי. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר,** שאוכל ראשון אינו עושה את האוכל אותו ראשון, אלא **הָאוֹכֵל אוֹכֶל רִאשׁוֹן וְאוֹכֵל אוֹכֶל שֵׁנִי** נעשה **שֵׁנִי,** ואם ואם אכל אוכל **שְׁלִישִׁי** נעשה הוא בעצמו **שֵׁנִי בְּקוֹדֶשׁ** – שאם יגע בקודש יטמא אותו, ואותו הקודש יוכל לפסול קודש אחר, **וְאֵין** גופו נעשה **שֵׁנִי בִּתְרוּמָה,** ואם יגע בתרומה אינו פוסל אותה. ומוסיף רבי יהושע, באיזה חולין אמרו שיש בהם שלישי והוא נעשה שני לקודש, **בְּחוּלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל טָהֳרַת תְּרוּמָה** – שקיבל בעליהם הכהן על עצמו לשמור את חוליו בטהרה בתרומה, אבל חולין סתם אין בהם שלישי. מדייקת הגמרא, **עַל טָהֳרַת הַתְּרוּמָה אִין** – יש בחולין שלישי בתרומה, כיון שכך עשו הרבה כהנים, אבל חולין שנשמרו **עַל טָהֳרַת הַקּוֹדֶשׁ לֹא** שייך בהם שלישי, כיון שדבר זה לא היה מצוי ובטלה דעתו אצל כל אדם, ויש להם דין ככל חולין רגילים שאין בהם שלישי, וממה שהוצרכו להגיע לחולין שנעשו על טהרת תרומה כדי לאסור שלישי בחולין, **אַלְמָא** קָסָבַר רבי יהושע, **אֵין שֵׁנִי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחוּלִּין** סתם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אפשר ללמוד שסובר אין שני עושה שלישי בחולין מהברייתא, **דְּתַנְיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, שְׁלָשָׁתָן** – אלה המבוארים מיד, **שְׁוִין** בדינם, **הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּקוֹדֶשׁ וְשֶׁבְּחוּלִּין וְשֶׁבִּתְרוּמָה, מְטַמֵּא שְׁנַיִם** – הראשון מטמא את השני, והשני מטמא את השלישי, **וּפוֹסֵל אֶחָד** – והשלישי פוסל את הרביעי **בְּקוֹדֶשׁ, וּמְטַמֵּא אֶחָד** – הראשון מטמא את השני, **וּפוֹסֵל אֶחָד** – השני פוסל את השלישי **בִּתְרוּמָה, וּפוֹסֵל אֶחָד** – הראשון פוסל את השני **בְּחוּלִּין,** הרי שלרבי אלעזר אין למעלה משני לטומאה בחולין.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אפשר ללמוד שסובר אין שני עושה שלישי בחולין מהמשנה, **דְּתָנַן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר,** עיסה שנטמאה במזיד אין מפרישין ממנה חלה, אלא **חַלָּה נִיטֶּלֶת מִן הַטְּהוֹרָה עַל הַטְּמֵאָה** – שצריך ללוש עיסה נוספת טהורה ולהפריש ממנה על הטמאה. **כֵּיצַד** יפריש מהעיסה הטהורה על הטמאה מהמוקף, ולא תיטמא מהעיסה הטמאה, עושה כך, הרי **שְׁתֵּי עִיסּוֹת** יש, **אַחַת טְהוֹרָה, וְאַחַת הַטְּמֵאָה, נוֹטֵל כְּדֵי** שיעור **חַלָּה** שהוא אמור להפריש על העיסה הטמאה, **מֵעִיסָּה** הטהורה **שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ,** ונוטל עוד חתיכה מהעיסה הטהורה, **וְנוֹתֵן** ממנה בשיעור של **פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה** שיעמוד **בָּאֶמְצַע** ויגע בעיסה הטמאה, ובחתיכה הטהורה שעושה אותה חלה, וכל זה הוא **כְּדֵי לִיטּוֹל** את החלה **מִן הַמּוּקָף.**

המשך מהעמוד הקודם

ת"ת סעיף י"ב פרק א') שמובן על דרך זה הוא גם כן בהנוגע ללמוד תורה לעצמו וכיון שמספר השעות לשינה, לא בכל אדם שוות הן, ותלוי בתכונת הגוף ובהרגל וכו'.

והשיעורים המובאים בפוסקים הם על דרך המיצוע והרוב, כי התורה על הרוב תדבר.

צריך לבחון בעצמו מספר השעות הדרושות לו לשינה, למען אשר בקומו יוכל ללמוד בהבנה הדרושה, ועל פי זה יקבע גם זמן השכיבה והקימה, ומובן שבכל אופן צריך להיות שמור זמן הקריאת שמע בבקר, ובעיקר נוגע זה בימות החמה.

בודאי מוסיף מזמן לזמן בשעות לימוד בתורה בכלל ובתורת החסידות בפרט, שהרי נצטוינו להעלות בקדש, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

וַחֲכָמִים אוֹסְרִין להפריש חלה מהעיסה הטהורה על הטמאה, אלא יפריש מהטמאה על עצמה. וְתַנְיָא בברייתא, שלדברי רבי אליעזר אפשר להניח באמצע אף עיסה בשיעור כַּבֵּיצָה, ובכל אופן אין האמצעית מטמאת את הטהורה, כמבואר בהמשך.

סָבְרוּהָ – רבנן שרצו ללמוד מדברי רבי אליעזר שאין שלישי בחולין סברו, שאֵידֵי וְאֵידֵי – בין הברייתא שמתירה לפי רבי אליעזר אפילו כביצה, ובין המשנה שמתירה רק פחות מכביצה, עוסקות בְּעֵיסָה שהיא רִאשׁוֹנָה לטומאה, שמטמאת את האמצעית, ועושה אותה שניה, ובכל זאת סוברת הברייתא שלפי רבי אליעזר אפשר להניח באמצע גם כביצה, ואף על פי כן אינה מטמאת את הטהורה, היות ואין שני עושה שלישי בחולין, ואף על פי שחולין אלה עומדים להיות חלה, עדיין יש להם דין חולין, היות וְחוּלִּין הַטְּבוּלִין לְחַלָּה – חולין שלא הופרש מהם חלה, לֹא כְּחַלָּה דָּמוּ ודינם כחולין. ולפי זה רצו החכמים לומר, מַאי לָאו בָּהָא קָמִיפַּלְגִי, דְּמַר – רבי אליעזר סָבַר, אֵין שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישֵׁי בְּחוּלִּין ולכן אפשר להניח באמצע גם חתיכה כביצה, והיא לא תטמא את הטהורה כיון שלא נקרא עליה שם חלה, ואין שני עושה שלישי בחולין. וּמַר סָבַר – חכמים סוברים, שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישֵׁי בְּחוּלִּין, ולכן נטמאת העיסה הטהורה אף לפני שיקרא עליה שם חלה, והכהן יקבל חלה טמאה בחזקת טהורה ויכשל באכילת חלה טמאה.

דוחה הגמרא, אֲמַר רַב מָרִי בְּרֵיהּ דְּרַב כַּהֲנָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא – בין לרבנן ובין לרבי אליעזר, אֵין שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישֵׁי בְּחוּלִּין, וְהָכָא בְּחוּלִּין הַטְּבוּלִין לְחַלָּה – חולין שלא הופרש מהם חלה קָמִיפַּלְגִי, מַר סָבַר – רבנן סברו, שעוד לפני שנקרא עליהם שם חלה כְּחַלָּה דָּמוּ, ויש בחלה דין שלישי כתרומה, והחתיכה האמצעית תפסול את החלה בשלישי. וּמַר – רבי אליעזר סָבַר, לֹא כְּחַלָּה דָּמוּ, ולכן עד שיקרא עליה שם חלה היא חולין ואינה יכולה לטמאות את החלה.

וְאִיבָּעֵית אֵימָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא חוּלִּין הַטְּבוּלִין לְחַלָּה לֹא כְּחַלָּה דָּמוּ, וְאֵין שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישֵׁי בְּחוּלִּין, ולכולי עלמא אף אם יהיה בחתיכה האמצעית כביצה היא לא תטמא את הטהורה, וְהָכָא בִּמְזוּתָּר לְגַרּוֹם טוּמְאָה לְחוּלִּין שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קָמִיפַּלְגִי – והמחלוקת היא אם מותר לטמאות את האמצעית, מַר – רבי אליעזר סָבַר, מוּתָּר לְגָרוֹם טוּמְאָה לְחוּלִּין שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כדי לתקן חלה בטהרה, לכן מותר לחבר חתיכה קטנה בין העיסה הטהורה לטמאה אף שהיא עצמה נטמאת. וּמַר סָבַר – רבנן סברו, אָסוּר לְגָרוֹם טוּמְאָה לְחוּלִּין שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וכיון שהחתיכה האמצעית נטמאת, אסור להפריש בדרך זו, הרי שלרבי אליעזר ולרבנן שחולקים עליו, אין שני עושה שלישי בחולין.

שנינו במשנה, בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא וְכוּ', הא כיצד, אלף אמה מגרש ואלפים אמה תחום השבת, רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר, אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וכרמים. מבארת הגמרא בְּמַאי קָא מִיפַּלְגִי, מַר – רבי עקיבא סָבַר, תְּחוּמִין – מה שאסור לצאת חוץ לאלפים אמה בשבת הוא מִדְּאוֹרַיְיתָא כמו שנרמז בפסוק, וּמַר – רבי אליעזר סָבַר, תחומין דְּרַבָּנָן ולא הוזכרו בפסוק.

שנינו במשנה, בו ביום דרש רבי עקיבא "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר" שאין תלמוד לומר 'לאמר', ומה תלמוד לומר 'לאמר', מלמד, שהיו ישראל עונין שירה אחריו של משה על כל דבר ודבר בקוראין את הלל, לכך נאמר לאמר. רבי נחמיה אומר, בקורין את שמע, ולא בקורין את הלל. מביאה הגמרא ברייתא המבארת מחלוקתם, תָּנוּ רַבָּנָן, בּוֹ בַּיּוֹם דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָא, בְּשָׁעָה שֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם נָתְנוּ עֵינֵיהֶם לוֹמַר שִׁירָה, וְכֵיצַד אָמְרוּ שִׁירָה, כְּנָדוֹל הַמַּקְרֶא אֶת הַלֵּל כדי להוציא את הציבור ידי חובתם, וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו רָאשֵׁי פְּרָקִים – על כל דבר שהוא אומר הם עונים אחריו הללויה שהוא ראש הפרשה, כעין זה מֹשֶׁה אָמַר 'אָשִׁירָה לַה'', וְהֵן אוֹמְרִים אחריו 'אָשִׁירָה לַה'', מֹשֶׁה אָמַר 'כִּי גָאֹה גָּאָה', וְהֵן אוֹמְרִים 'אָשִׁירָה לַה''.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, בְּקָטָן הַמַּקְרֶא אֶת הַלֵּל לגדולים שאינם יודעים לקרוא בעצמם, ואינו יכול להוציאם ידי חובתם, וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו כָּל מָה שֶׁהוּא אוֹמֵר, כעין זה מֹשֶׁה אָמַר 'אָשִׁירָה לַה'', וְהֵן אוֹמְרִים 'אָשִׁירָה לַה'', מֹשֶׁה אָמַר 'כִּי גָאֹה גָּאָה', וְהֵן אוֹמְרִים 'כִּי גָאֹה גָּאָה'.

רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר, בְּסוֹפֵר – מלמד תינוקות שהוא רגיל להיות בבית הכנסת, הַפּוֹרֵס עַל שֻׁלְחַן בְּבֵית הַבְּנֶסֶת – לעשרה אנשים המגיעים לבית הכנסת, שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ תְּחִילָּה בברכות שלפני קריאת שמע, וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו ביחד אתו, כעין זה היה בשירת הים שמשה פתח אשירה לה', ושרתה רוח הקודש על כולם וכיוונו כולם ואמרו יחד את השירה.

מבארת הגמרא בְּמַאי קָמִיפַּלְגִי, נאמר בהקדמת השירה, "את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר", ונחלקו מה אמרו בני ישראל, רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר, 'לֵאמֹר' אֲמִילְתָא דְּמֵיעְבְּדָא – שבני ישראל אמרו כל פעם את תחילת השירה 'אשירה לה'. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי סָבַר, 'לֵאמֹר' הולך אַבָּל מִילְתָא וּמִילְתָא – שכל תיבה שאמר משה חזרו אחריו בני ישראל. וְרַבִּי נְחֶמְיָה סָבַר, שפירוש הפסוק הוא כך, 'וַיֹּאמְרוּ' משמע, דְּאָמוּר כּוּלְּהוּ כַּהֲדֵי הֲדֵדֵי – משה עם בני ישראל ביחד, לאחר שקבלו רשות 'לֵאמֹר', על ידי דְּפָתַח מֹשֶׁה בְּרִישָׁא.

תָּנוּ רַבָּנָן, דָּרַשׁ רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, בְּשָׁעָה שֶׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם נָתְנוּ עֵינֵיהֶם לוֹמַר שִׁירָה, וְכֵיצַד אָמְרוּ שִׁירָה, עוֹלָל מוּטָּל עַל בִּרְכֵּי אִמּוֹ, וְתִינוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, בֵּינָן שֶׁרָאוּ אֶת הַשְּׁכִינָה, עוֹלָל הִגְבִּיהַּ צַוָּארוֹ, וְתִינוֹק שָׁמַט דַּד מִפִּיו, וְאָמְרוּ 'זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ', שֶׁנֶּאֱמַר 'מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹוז'.

הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, מִנַּיִן שֶׁאֲפִילּוּ עוּבְּרִים שֶׁבְּמֵעֵי אִמָּן אָמְרוּ שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר

אגרות קודש

[ג' כסלו, ה'תשל"ב]

בשבוע הקודם שאלני עד"ז בנו שי' ועניתי שכדאי שימשיך בהוראה אלא להשתדל שתהי' בתנאים יותר קלים (פחות התאמצות וכו'),

– [כיון שאולי כהנ"ל ברובו – מנערווען וגרעון בבטחון עצמי –

באם ככתבו בזה – יתברר אחרת, יתייעץ עם ידידים על אתר בנוגע לשאלותיו במכ' זה].

אזכיר עה"צ.